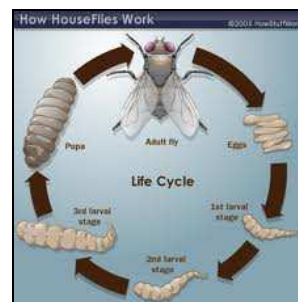
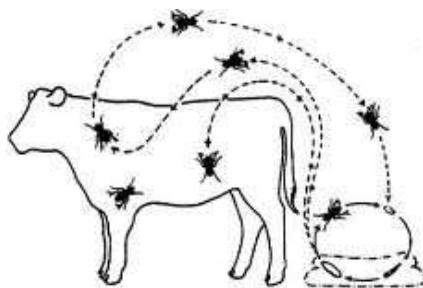

O POMENU IN NAČINIH ZATIRANJA POLETNEGA MRČESA

Vroči poletni dnevi prinašajo živalim - pa tudi njihovim gospodarjem - prenekatero probleme in težave saj visoke temperature zelo negativno vplivajo na počutje živali in s tem tudi na prirajo mleka in mesa. S tem, da jim zagotavljamo čim bolj ugodne rejske pogoje, lahko preprečimo marsikatero resnejše obolenje. Med zelo pomembna poletna opravila spada tudi ustrezna zaščita pred insekti saj so ti v vročih poletnih dneh še posebej nadležni. V hlevih ali na paši so živali izpostavljene raznim krvosesnim mušicam, komarjem, brencljem in različnim vrstam muh. Še posebej muhe se poleti hitro namnožijo in postanejo huda nadloga v hlevih, pa tudi v bivalnih prostorih na podeželju. Insekti živali vznemirjajo, njihovi napadi pa povzročajo neprestane obrambne reakcije, ki močno vplivajo na splošno počutje živali in s tem tudi na proizvodnost. Pri sesanju krvi nastajajo vdorna mesta za različne infekcije, poseben pomen pa imajo insekti tudi pri širjenju nekaterih infekcijskih in parazitarnih bolezni.

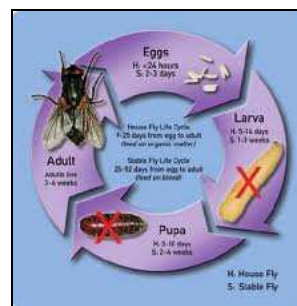
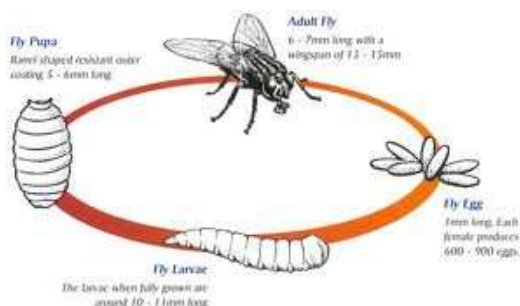
Zatiranje insektov nikakor ni enostavno. Na tržišču obstajajo v ta namen številna in različna sredstva, ki pa sama po sebi še niso zagotovilo za uspeh. Ključnega pomena pri tem sta pravilen pristop in pa pravilna uporaba teh sredstev.

- **Da bomo pri zatiranju muh čim bolj uspešni, se nanje spomnimo že spomladi, ko je njihovo število še majhno.** Takrat bomo z malo truda muhe uspešno uničili, z nadaljno pravilno uporabo sredstev za zatiranje pa preprečili, da bi se muhe pojavile v obsegu, ki ne bi bil več obvladljiv. Reprodukcijska sposobnost muh je namreč izredno velika. Za njihovo številčnost sta najpomembnejši prehrabena prilagodljivost in velika sposobnost letanja. V enem poletju se lahko razvije tudi do 9 generacij muh. V razmahu 3-4 dni odloži samica do 600 jajčec največkrat v organske materiale, kjer je za bodoče ličinke dovolj hrane. Naj ne bo odveč poudariti, da lahko muhe zalegajo tudi v površinske in globinske rane na živalih zato je potrebno poletne rane čimprej primerno oskrbeti. Iz odloženih jajčec se že po 12 urah izležejo ličinke (10-12mm veliki, beli črvi), ki se v starosti 3-7 dni zabubijo in po 3-10 dnevih se iz bube že razvije odrasla muha. Ta se po 3-4 dneh že razmnožuje. Pri ugodnih temperaturah je tako celoten razvojni krog zaključen v 7-10 dneh. Odrasla muha živi približno mesec dni in v tem času se lahko iz ene same razvije več kot 250.000 muh.
- **Najbolj bomo uspešni, če bomo muham preprečili, da se razmnožujejo.** Zato je resnično učinkovito zatiranje muh možno le z uporabo larvicidov (tj. sredstev - kemičnih in bioloških - za uničevanje mušjih ličink). Odrasle muhe, ki so nam nadležne, so namreč le vrh ledene gore. 80% mušje populacije predstavljajo njihove razvojne oblike, ki pa jih klasični načini zatiranja pustijo povsem nedotaknjene. Iz teh se vsak dan razvijajo nove in nove odrasle muhe. Z larvicidi prekinemo razvojni krog, ker preprečujejo rast mušjim ličinkam. Če uporabljamo kombinacijo larvicida in sredstva proti odraslim muham, zatiramo muhe na dveh različnih razvojnih stopnjah. S tem pa imamo še eno prednost. Ker prekinemo njihov razvoj na stopnji ličink, muhe ne morejo razviti odpornosti na insekticid.

- **Večletna uporaba istega insekticida vodi k razvoju odpornosti muh na aktivno snov v insekticidu in tako do neučinkovitosti sredstva.** Noben insekticid namreč ne uniči popolnoma vseh muh, ampak vedno ostane nekaj posameznih odpornih muh, ki preživijo, se razmnožujejo naprej in dajo vedno več odpornih potomcev. Razvoj odpornosti lahko uspešno preprečimo tako, da kolobarimo z več različnimi insekticidi.
- **Zatiranje muh moramo izvajati načrtno, vsestransko in dosledno.** Metode in postopki zatiranja muh so različni. Veliko lahko storimo s preventivo. Gnoj, ostanki krme in nastila so vališča muh, zato že z večjo čistočo v hlevih število muh precej zmanjšamo. V hlevu naj ostane le majhna količina gnoja, ki nudi primerno okolje hroščem, pršicam in osam, ki nam pomagajo pri zatiranju muh. Insekticidov nikoli ne nanašamo neposredno po gnoju. S tem uničujemo koristne naravne plenilce muh in pospešujemo proces razvoja odpornosti.

Načine zatiranja odraslih muh lahko razdelimo na mehanske, kemične in biološke. Med prve sodijo najrazličnejši muholovci in pa različni električni pripomočki, ki muhe privabljajo s pomočjo UV žarkov, med druge pa različna kemična (bodisi naravna ali sintetična) sredstva. Določeni insekticidi zatirajo samo odrasle insekte, drugi pa samo ličinke, zato je za dober učinek potrebno kombinirati oboje. Krave na paši lahko zaščitimo z uporabo insekticidnih kožnih polivov, večina kemičnih sredstev pa je namenjenih za premazovanje površin v hlevih, kjer se muhe najraje zadržujejo. V zadnjem času pa pridobiva na pomenu tudi ti. **biološki način zatiranja muh s pomočjo umetno vzgojenih naravnih plenilcev mušje zalege** (biološke muhe in mini ose).

Naj na kratko še enkrat opozorimo na probleme, s katerimi se pri zatiranju muh najpogosteje srečujemo:

V veliki večini primerov se rejci osredotočajo le na uničevanje odraslih muh. Vendar **pozabljamo, da 80 odstotkov populacije predstavljajo mušja jajčeca in ličinke.** Pravi problem tako ostaja večkrat nedotaknjen. Največji problem, ki ga moramo pri zatiranju upoštevati, je sposobnost muh, da zelo hitro razvijejo odpornost na katerokoli kemično sredstvo. Resnično učinkovito zatiranje muh je možno le z uporabo larvicidov ali umetno vzgojenih naravnih plenilcev zalege, s katerimi muham preprečimo, da bi se razmnoževale.

V kolikor pa so se muhe že pojavile v večjem obsegu, bo najbrž potrebno ukrepati bolj radikalno. Glede izbire ustreznih insekticidov se posvetujte z veterinarji na terenu in upoštevajte njihova navodila. Pri delu z insekticidi dosledno uporabljajte zaščitna sredstva in upoštevajte druge varstvene ukrepe. S širokim izborom sredstev za zatiranje mrčesa razpolagamo tudi v naši Veterinarski posvetovalnici v Tenetišah, kjer lahko dobite tudi vse vrste dodatnih informacij. Veterinarji in številni živinorejci verjamemo, da je zatiranje muh in drugih insektov lahko uspešno, vsekakor pa koristno.